

Skiepai kūdikiams iki vienerių metų amžiaus

Įvadas

Šis vadovas skirtas tėvams, auginantiesiems kūdikius iki vienerių metų amžiaus. Jame pateikiama informacija apie skiepus, kuriais įprastai skiepijami kūdikiai, siekiant juos apsaugoti nuo pavojingų vaikystės ligų. Šiame vadove taip pat aprašomos minėtos ligos ir paaiškinama, kodėl reikia vaikus nuo jų apsaugoti.

Imunizacijos programa reguliariai peržiūrima, siekiant užtikrinti, kad vaikams būtų siūloma veiksmingiausia apsauga nuo ligų, kurių galima išvengti. Šiame lankstinuke pateikti naujausi imunizacijos programos pakeitimai, įskaitant skiepijimo *MenC* vakcina laiko pakeitimą (įsigalioja nuo 2013 m. birželio mėn.) bei pateikiama informacija apie vakciną nuo rotavirusinės infekcijos (įsigalioja nuo 2013 m. liepos mėn.).

“Didžiausią įtaką pasaulio sveikatai padarė du dalykai: švarus vanduo ir skiepai” – Pasaulio sveikatos organizacija

Kas yra skiepijimas?

Skiepai – tai geriausias ir saugiausias būdas apsaugoti kūdikį nuo įvairių užkrečiamųjų ligų. Kūdikiams skiriamos vakcinos skatina organizmą gaminti antikūnus. Antikūnai – tai natūrali organizmo gynybinė sistema, kovojanti su infekcinėmis ligomis. Skiepai padeda paruošti organizmą kovai, jeigu vaikas suserga užkrečiamą liga.

Kodėl reikia skiepytis?

Kasmet visame pasaulyje nuo užkrečiamųjų ligų miršta daugiau nei 14 milijonų žmonių. Daugelis šių ligų Šiaurės Airijoje tapo labai retos, ir galbūt esate labai mažai girdėję apie tokias ligas. Jos tapo retos todėl, kad žmonės nuo jų skiepijasi, o skiepai gerai apsaugo nuo minėtų ligų. Tačiau šiomis ligomis sergama kitose pasaulio dalyse, o kadangi dabar dažniau keliaujama į užsienio šalis, jos gali vėl sugrįžti į Šiaurės Airiją ir nepaskiepyti vaikai gali susirgti.

Nepamirškite, kad šios ligos gali būti labai sunkios. Jos labiausiai pavojingos kūdikiams, todėl kūdikius būtina paskiepyti kiek įmanoma anksčiau. Kad kūdikis būtų apsaugotas, reikia skiepyti kelis kartus ir svarbu baigti visą skiepų kursą. Jei kūdikis kuriais nors skiepais laiku nepaskiepijamas, jis gali būti paskiepytas vėliau, net ir praėjus ilgam laikui. Kreipkitės į šeimos gydytoją ar slaugytoją, kad kūdikis būtų paskiepytas praleistu skiepu. Skiepų kurso nereikia pradėti nuo pradžių.

Kai kuriomis ligomis sunkiau serga vyresni vaikai, todėl labai svarbu, kad jie būtų dar kartą paskiepyti.

Jei turite daugiau klausimų apie imunizaciją, kreipkitės į savo šeimos gydytoją, slaugytoją arba bendruomenės slaugytoją. Be to, galite apsilankyti svetainėse www.publichealth.hscni.net arba www.nhs.uk/vaccinations

Skiepai kūdikiams

DTaP / IPV/ Hib vakcina

Ši vakcina apsaugo nuo difterijos (D), stabligės (T), kokliušo (P), poliomieliito (inaktyvuota vakcina nuo poliomieliito – IPV) ir b tipo *Haemophilus influenzae* (Hib). Vakcina nuo poliomieliito dabar yra toje pačioje injekcijoje ir jos nereikia vartoti per burną.

DTaP / IPV / Hib vakcina turi būti paskiepyti dviejų, trijų ir keturių mėnesių kūdikiai.

Netrukus pirmojo vaiko gimtadienio jam skiriama pakartotinė Hib vakcina (kartu su MenC). Nuo difterijos, stabligės, kokliušo ir poliomieliito vaikas pakartotinai skiepijamas prieš pradedant lankyti mokyklą. 14 ir 18 metų amžiaus paaugliai nuo stabligės, difterijos ir poliomieliito bus paskiepyti dar kartą.

Koks DTaP / IPV / Hib vakcinos veiksmingumas?

Tyrimai parodė, kad DTaP / IPV / Hib vakcina veiksmingai apsaugo kūdikį nuo minėtų penkių sunkių ligų. Tačiau tam, kad būtų užtikrintas atsparumas vaikui augant, reikalingi ir pakartotini skiepai.

Nuo kokių ligų apsaugo DTaP / IPV / Hib vakcina?

Difterija

Difterija – tai sunki liga, greitai sukelianti kvėpavimo sutrikimus. Ji gali pažeisti širdį bei nervų sistemą, o sunkiais atvejais gali baigtis mirtimi. Prieš pradedant skiepyti nuo difterijos, Šiaurės Airijoje kasmet buvo užregistruojama apie 1500 šios ligos atvejų.

Stabligė

Stabligė – tai skausminga liga, kuri pažeidžia raumenis ir gali sukelti kvėpavimo sutrikimus. Ji veikia nervų sistemą ir gali baigtis mirtimi. Stabligė susergama, kai dirvoje arba organinėse trąšose esantys mikrobai patenka į organizmą per atviras žaizdas arba nudegimus. Tai neužkrečiama liga, tačiau dirvoje visuomet yra jos sukėlėjų, net ir šioje šalyje.

Kokliušas (spazminis kosulys)

Kokliušas – tai liga, sukelianti ilgus kosulio priepuolius ir dusulį, dėl kurių gali būti sunku kvėpuoti. Liga gali trukti apie 10 savaičių. Ši liga labai pavojinga mažiems vaikams, o jaunesni nei vienerių metų kūdikiai gali net mirti. Prieš pradedant skiepyti nuo kokliušo, Šiaurės Airijoje kasmet buvo užregistruojama apie 3500 susirgimų kokliūšu.

Poliomielitas

Poliomielitas – tai virusas, kuris puola nervų sistemą ir gali visam laikui paralyžiuoti raumenis. Virusui patekus į krūtinės raumenis arba smegenis, žmogus gali mirti. Kol nebuvo pradėta skiepyti nuo poliomielito, Šiaurės Airijoje kasmet buvo užregistruojama apie 1500 paralyžinio poliomielito atvejų.

B tipo *Haemophilus influenzae* (Hib) infekcija

Hib – tai infekcija, sukelianti sunkias ligas, tokias kaip kraujo užkrėtimas, plaučių uždegimas ir meningitas. Jei šios ligos skubiai nepradedamos gydyti, žmogus gali mirti. Hib vakcina apsaugo kūdikį tik nuo vieno tipo meningito (Hib). Nuo kitų meningito tipų šis skiepas neapsaugo.

DTaP / IPV / Hib vakcinos šalutinis poveikis

Daugumai kūdikių joks šalutinis poveikis nepasireiškia, tačiau visi kūdikiai skirtingi. Taigi, kūdikiui gali pasireikšti šie kai kurie iš šių šalutinių reiškinių (paprastai nestiprūs):

- iki 48 valandų po injekcijos trunkantis irzlumas;
- nestiprus karščiavimas (žr. tolesnį skyrelį „Ką daryti, jei kūdikiui po skiepo pakils temperatūra?“);
- nedidelis sukietėjimas injekcijos vietoje, kuris po kelių savaičių išnyksta.

Jei manote, kad kūdikiui pasireiškė kitokia reakcija į DTap / IPV / Hib vakciną, ir dėl to nerimaujate, pasitarkite su gydytoju, slaugytoja arba bendruomenės slaugytoja.

Be to, tėvai ir globėjai apie įtariamą šalutinį vakcinų ir vaistų poveikį gali pranešti pagal programą „Yellow Card“ (Geltonoji kortelė). Tai galite padaryti internetu www.yellowcard.gov.uk arba paskambinę specialiu nemokamu telefono numeriu 0808 100 3352 (pirmadieniais–penktadieniais nuo 10.00 val. iki 14.00 val.).

Alerginės reakcijos

Labai retais atvejais vakcina gali sukelti alerginę reakciją, tokią kaip tam tikros kūno dalies arba viso kūno bėrimas arba niežėjimas. Daug retesniais atvejais po kelių minučių po skiepo vaikams gali pasireikšti sunki alerginė reakcija. Ji gali sukelti kvėpavimo sutrikimus ir galbūt kolapsą. Tai vadinama anafilaksija. Neseniai atliktas tyrimas parodė, kad vienas anafilaksijos atvejis tenka maždaug pusei milijono skiepų. Nors alerginės reakcijos gali kelti nerimą, gydant nuo jų greitai ir visiškai pasveikstama.

Traukuliai

Labai retais atvejais, pradėjus dienas ar dvi po DTap/ IPV/ Hib skiepo, kūdikiams gali pasireikšti traukuliai. Paprastai jie susiję su labai aukšta temperatūra. Jei kūdikiui pasireiškė traukuliai, nedelsdami kreipkitės į šeimos gydytoją. Kūdikiai, kuriems buvo atsiradę traukuliai, paprastai greitai ir visiškai nuo jų pasveiksta. Mažiems vaikams traukuliai gali pasireikšti bet kuriuo metu, todėl traukuliai, pasireiškę po skiepo, nebūtinai su juo susiję. Gydytojas nuspręs, ar kūdikį galima toliau skiepyti šiuo skiepu. Traukuliai dėl aukštos temperatūros rečiau pasitaiko per pirmuosius šešis gyvenimo mėnesius, todėl atidėjus DTap/ IPV/ Hib skiepus, padidės tikimybė, kad po jų vėl gali pasireikšti traukuliai. Todėl labai svarbu, kad kūdikis būtų paskiepytas tinkamo amžiaus.

Pneumokokinė vakcina (PCV)

Ši vakcina apsaugo nuo vienos iš labiausiai paplitusių meningito priežasčių bei nuo kitų ligų, tokių kaip ūminė ausies infekcija (*otitis media*) ir plaučių uždegimas, kurį sukelia labiausiai paplitusios pneumokokinių bakterijų rūšys. Meningitą, ausų uždegimą bei plaučių uždegimą taip pat gali sukelti kitos retesnės pneumokokinių bakterijų rūšys, o taip pat kitos bakterijos bei virusai. Nuo tokių infekcijų ši vakcina neapsaugo.

PCV skiepu kūdikis turėtų būti paskiepytas dviejų ir keturių mėnesių amžiaus bei netrukus po pirmojo gimtadienio.

Kas yra pneumokokinė infekcija?

Pneumokokinė infekcija yra viena iš labiausiai paplitusių meningito priežasčių, kuri taip pat sukelia ūminį ausies uždegimą (*otitis media*), plaučių uždegimą ir kitas ligas.

PCV šalutinis poveikis

Vienam ar dviems iš 10 paskiepytų kūdikių skiepo vieta gali patinti, parausti ar pasidaryti jautresnė. Kūdikis gali lengvai sukarščiuoti. Labai retais atvejais vakcina sukelia alerginę reakciją (žr. anksčiau pateiktą informaciją).

Vakcina nuo rotaviruso

Ši vakcina apsaugo nuo rotaviruso – dažnai pasitaikančios, tačiau sunkios apatinio žarnyno infekcijos.

Vakcina nuo rotaviruso turėtų būti paskiepytas dviejų ir trijų mėnesių amžiaus kūdikis

Kas yra rotavirusas?

Rotavirusas kūdikiams sukelia vėmimą ir viduriavimą. Jų būklė gali pablogėti dėl dehidratacijos ir gali prireikti gydymo ligoninėje. Dauguma vaikų rotavirusine infekcija suserga iki penkerių metų amžiaus. Vienam iš 5 susirgusių kūdikių prireikia medikų pagalbos; kasmet Šiaurės Airijoje apie 400 kūdikių atsiduria ligoninėje.

Kaip plinta rotavirusas?

Rotavirusas plinta labai lengvai per tiesioginį sąlytį su užterštais paviršiais, tokiais kaip žaislai, rankos ar nešvarios sauskelnės. Virusas taip pat plinta oru – čiaudėjant ir kosėjant. Rankų plovimas ir švarūs paviršiai gali tam tikru mastu sumažinti viruso plitimą, tačiau visiškai sustabdyti jo plitimo tokiu būdu nepavyksta.

Koks vakcinos nuo rotaviruso veiksmingumas?

Tyrimai rodo, kad skiepai geriausiai apsaugo kūdikius nuo pavojaus užsikrėsti rotavirusu. Dėl šios priežasties vakcina nuo rotavirusinės infekcijos buvo įtraukta į vaikų imunizacijos programą (nuo 2013 m. liepos mėn.). Tačiau vėmimą ir viduriavimą gali sukelti ir kitos priežastys, nuo kurių ši vakcina neapsaugo.

Kada kūdikis skiepijamas?

Šia vakcina skiepijamas dviejų mėnesių ir trijų mėnesių amžiaus kūdikis kartu su kitais skiepais. Negalima pradėti skiepavimo vyresniam nei 15 savaičių kūdikiui arba antrą kartą skiepyti vyresnio nei 24 savaičių kūdikio.

Kodėl šia vakcina negalima skiepyti vyresnių kūdikių?

Kūdikiams augant, kai kurie jų (maždaug vienas iš tūkstančio) suserga liga, kuri sukelia apatinio žarnyno nepraeinamumą. Tai itin retai pasitaiko jaunesniems nei trijų mėnesių amžiaus kūdikiams, o dažniausiai ši liga pasireiškia nuo penkių mėnesių iki vienerių metų. Yra labai maža tikimybė (maždaug dviems iš šimto tūkstančių paskiepytų kūdikių), kad pirmasis skiepas sukels žarnyno nepraeinamumą. Siekiant išvengti šio pavojaus, pirmą kartą negalima skiepyti vyresnių nei 15 savaičių kūdikių.

Kaip skiepijama?

Vakcina nuo rotaviruso su nedideliu kiekiu skysčio įšvirkščinama į burną, kad kūdikiui būtų lengva nuryti.

Ką daryti, jei kūdikis išspjaus vakciną arba paskiepijus tuoj pat pradės vemti?

Jei kūdikis pradėtų vemti arba išspjautų vakciną, jis bus skiepijamas dar kartą.

Ar ši vakcina apsaugo kūdikius nuo vėmimo ir viduriavimo?

Ne. Rotavirusas nėra vienintelė kūdikių vėmimo ir viduriavimo priežastis, todėl kūdikiai gali šiomis ligomis. Tačiau vakcina apsaugo aštuonis iš dešimties kūdikių nuo vėmimų ir viduriavimų sukeliančio rotaviruso. Kuo daugiau kūdikių bus paskiepyti šia vakcina, tuo sunkiau bus virusui plisti.

Vakcinos šalutinis poveikis

Ši vakcina plačiai naudojama kitose šalyse ir gerai apsaugo nuo infekcijos. Retais atvejais paskiepyti kūdikiai gali būti neramūs, irzlūs ir lengvai viduriuoti.

Labai retais atvejais (dviems iš šimto tūkstančių paskiepytų kūdikių) skiepas gali paveikti apatinį žarnyną, gali patinti pilvas, kūdikis gali vemti ir traukti kelius link krūtinės lyg iš skausmo, o kartais kūdikis gali tuštintis krauju. Jei taip atsitiktų, nedelsdami kreipkitės į gydytoją.

Atminkite, kad liga yra daug pavojingesnė nei reti atvejai, kai pasireiškia vakcinos šalutinis poveikis.

Ar kūdikis neužsikrės rotavirusine infekcija iš vakcinos?

Ne. Vakcinoje virusas yra susilpnintas, todėl nesukelia ligos. Skiepas padeda kūdikiui įgyti imunitetą, todėl paskiepyti kūdikiai užsikrėtę rotavirusu nesuserga.

Kadangi vakcina skiriama per burną, yra tikimybė, kad vakcinos virusas praeis per kūdikio žarnyną ir bus perduotas asmeniui, keičiančiam sauskelnes. Patartina žmonėms, kurių imuninė sistema nusilpusi dėl ligos ar gydymo, mažiausiai 14 dienų vengti artimo kontakto su kūdikiais, paskiepytais rotaviruso vakcina. Visi asmenys, artimai kontaktuojantys su neseniai paskiepytais kūdikiais, turi laikytis asmens higienos (pvz., pakeitę kūdikio sauskelnes nusiplauti rankas).

MenC vakcina

Ši vakcina apsaugo nuo infekcijų, kurias sukelia C grupės (*MenC*) meningokokai – meningito ir kraujo užkrėtimo (sepsio). *MenC* vakcina neapsaugo nuo meningito, kurį sukelia kitos bakterijos arba virusai.

MenC vakcina turėtų būti paskiepytas trijų mėnesių kūdikis.

Pakartotinai MenC vakcina (kartu su Hib) vaikas skiepijamas vienerių metų ir paauglystėje.

Kas yra meningitas ir sepsis?

Meningitas – tai smegenų žievės uždegimas (patinimas). Sepsis – tai kraujo užkrėtimas. Tie patys mikrobai, kurie sukelia meningitą, gali sukelti ir kraujo užkrėtimą. Kūdikiams ir 15–17 metų amžiaus jaunuoliams gresia didžiausias pavojus susirgti C grupės meningokokų sukeliamu meningitu ar kraujo užkrėtimu.

Koks MenC vakcinės veiksmingumas?

Pradėjus skiepyti MenC vakcina, sergamumas C grupės meningokokų sukeliomomis ligomis taip jaunesnių nei vienerių metų kūdikių sumažėjo maždaug 95 proc. Ši vakcina apsaugo 9 iš 10 paskiepytų kūdikių. Tiek meningitas, tiek sepsis yra labai sunkios ligos. Svarbu, kad atpažintumėte jų požymius bei simptomus ir žinotumėte, ką daryti, jeigu juos pastebėtumėte (žr. skyrelį „Meningito ir kraujo užkrėtimo požymiai“).

MenC vakcinės šalutinis poveikis

Injekcijos vieta gali patinti, parausti ar tapti jautresnė. Maždaug pusė visų paskiepytų kūdikių gali būti irzlūs; 1 iš 20 gali lengvai karščiuoti. Labai retais atvejais vakcina sukelia alerginę reakciją (žr. skyrelį „Alerginės reakcijos“).

Maniau, kad kūdikiams iki vienerių metų skiriamos dvi MenC vakcinės dozės. Ar tai pasikeitė?

Iki šiol taip ir buvo, tačiau vakcinės veiksmingumo tyrimai parodė, kad viena dozė per pirmuosius gyvenimo metus užtikrina tokį patį atsparumą. Ankstyvoje paauglystėje skiriamas pakartotinas skiepas užtikrina apsaugą ir suaugus.

Dažnai užduodami klausimai apie skiepus

Kiek laiko praėjus po skiepų kūdikį bus galima maudyti baseine?

Kūdikį baseine galite maudyti bet kada – ir prieš, ir po skiepų. Priešingai nei įprasta manyti, kūdikis nebūtinai privalo būti paskiepytas prieš jį ar ją pradedant maudyti baseine.

Ar yra kitų būdų, kaip suteikti kūdikiui imunitetą?

Nėra kitų patikrintų ir veiksmingų būdų kūdikio imunitetui sukurti. Apsaugoti kūdikius nuo kokliušo buvo mėginta homeopatine vakcina, tačiau ji buvo neveiksminga. Organizacija „Council of the Faculty of Homeopathy“ (Homeopatijos specialistų taryba) (registruota gydytojų homeopatų organizacija) pataria tėvams skiepyti vaikus įprastinėmis vakcinomis.

Ar krūvis kūdikio imuninei sistemai nebus pernelyg didelis, jei kūdikis tuo pat metu bus skiepijamas keliais skiepais?

Ne. Nuo pat gimimo kūdikių imuninė sistema saugo nuo aplink juos esančių

bakterijų. Be šios apsaugos kūdikiai negalėtų susidoroti su dešimtimis tūkstančių bakterijų ir virusų, esančių ant odos, nosyje, gerklėje ir žarnyne. Ši apsauga išlieka visą gyvenimą.

Teoriškai, kūdikis galėtų veiksmingai reaguoti į maždaug 10 000 skiepų vienu metu. Taigi kūdikio imuninė sistema gali ir lengvai susidoroja su keliomis vakcinomis, skiriamomis pagal imunizacijos programą.

Girdėjau, kad skiepuose yra timerosalio (gyvsidabrio)...

Tiomersalis jau nebenaudojamas skiepams, skiriamais pagal vaikų skiepavimo programą. Labai mažas gyvsidabrio kiekis daugiau nei 60 metų buvo naudojamas vakcinoms konservuoti. Per visą tą laiką nebuvo gauta jokių įrodymų, kad jis kenkia. Tačiau dabar šios medžiagos naudojimas palaipsniui mažinamas, siekiant visame pasaulyje iškelto tikslo – nenaudoti gyvsidabrio ten, kur galima jo išvengti.

Kūdikis gimė per anksti. Kada reikia pirmą kartą skiepyti neišnešiotus kūdikius?

Neišnešiotiems kūdikiams gresia didesnė rizika užsikrėsti. Jie turi būti skiepijami kaip ir rekomenduojama – praėjus dviem mėnesiams po gimimo, nesvarbu, kiek jie buvo išnešioti.

Ar yra priežasčių, dėl kurių kūdikis neturėtų būti skiepijamas?

Yra labai nedaug priežasčių, dėl kurių kūdikių skiepyti nerekomenduojama. Privalote pranešti slaugytojai, bendruomenės slaugytojai arba gydytojui, jei kūdikis:

- skiepavimo dieną karščiuoja, vemia arba viduriuoja;
- anksčiau blogai sureagavo į skiepus;
- yra labai alergiškas;
- turi kraujo krešėjimo sutrikimų;
- turėjo traukulių arba konvulsijų;
- buvo gydomas nuo vėžio;
- serga kita liga, kuri veikia imuninę sistemą (pvz., leukemija, ŽIV arba AIDS);
- vartoja vaistus, kurie veikia imuninę sistemą (pvz., dideles steroidų dozes arba gydomas po organų persodinimo arba nuo vėžio);
- serga kita sunkia liga.

Tai ne visada reiškia, kad kūdikio negalima skiepyti, tačiau ši informacija padeda gydytojui arba slaugytojai nuspręsti, kurie skiepai geriausiai tinka kūdikiui ir, ar jums reikia daugiau patarimų. Šeimoje pasitaikę susirgimai nėra priežastis, dėl kurios reiktų atsisakyti kūdikį skiepyti.

Ką daryti, jei paskiepytas kūdikis sukarščiuoja?

Skiepų šalutinis poveikis pasireiškia retai, dažniausiai būna nesunkus ir greitai praeina. Kai kuriems kūdikiams gali pakilti temperatūra (daugiau nei 37,5° C). Jei palietus kūdikio veiduką jaučiamas karštis arba jis atrodo paraudęs, tikriausiai kūdikis karščiuoja. Temperatūrą galite pamatuoti termometru.

Kūdikiai ir vaikai karščiuoja gana dažnai. Paprastai karščiavimas pasireiškia dėl infekcijų. Kartais dėl karščiavimo gali atsirasti traukuliai, nesvarbu, ar kūdikis karščiuoja dėl infekcijos, ar dėl vakcinos. Todėl labai svarbu žinoti, ką daryti, jei

kūdikis karščiuoja. Atminkite, kad labiau tikėtina, jog karščiavimą sukėlė liga, o ne skiepai.

Kaip gydyti karščiavimą

1. Laikykite kūdikį vėsiai. Pasirūpinkite, kad:

- kūdikis nebūtų aprengtas pernelyg šiltai ar apklotas keliomis antklodėmis;
- patalpoje, kurioje yra kūdikis, nebūtų per karštą (taip pat neturi būti ir pernelyg šalta, bet maloniai vėsu).

2. Duokite gerti daug vėsių gėrimų.

3. Duokite kūdikiams skirtą skysto paracetamolio arba ibuprofeno (vaistinėje prašykite becukrio). Atidžiai persiskaitykite nurodymus ant buteliuko ir duokite kūdikio amžiui tinkamą dozę. Antrą vaisto dozę galėsite duoti po keturių ar šešių valandų.

Atminkite – vaikams iki 16 metų amžiaus negalima duoti vaistų, kurių sudėtyje yra aspirino.

Nedelsdami skambinkite gydytojui, jei:

- vaikui sukilo labai aukšta temperatūra (39°C ar daugiau);
- pasireiškė traukuliai.

Jei vaikui pasireiškė traukuliai, paguldykite jį ant šono saugioje vietoje, nes vaiko kūnas gali trūkčioti.

Meningito ir sepsio simptomų atpažinimas

MenC vakcina, Hib vakcina ir pneumokokinė vakcina apsaugo nuo trijų tipų meningito ir kraujo užkrėtimo (sepsio). Tačiau yra ir kitų šių ligų tipų, nuo kurių skiepai neapsaugo, todėl svarbu stebėti, ar nepasireiškė požymiai ir simptomai.

Meningitas gali sukelti smegenų žievės patinimą. Tie patys mikrobai, kurie sukelia meningitą, gali sukelti ir kraujo užkrėtimą (sepsį). Meningitu ar sepsiu sergančio vaiko būklė per keletą valandų gali tapti labai sunki. Negydomos abi šios ligos gali būti mirtinos. Ankstyvieji meningito simptomai yra nestiprūs ir panašūs į peršalimo ar gripo simptomus: pakilusi temperatūra (37,5° C ir aukštesnė), irzlumas, vėmimas ir apetito praradimas. Svarbiausi požymiai, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį, išvardyti toliau.

Kūdikiams svarbiausi meningito simptomai gali būti tokie:

- aukšto tono aimanos ir verksmas;
- irzlumas pakėlus;
- išsipūtęs mokenėlis (minkšta galvos sritis);

- mieguistumas ir vangumas – sunku pažadinti;
- suglebimas ir vangumas arba įsitempimas su mėšlungiškais judesiais;
- apetito praradimas, vėmimas;
- pablyškusi, dėmėta arba pamėlusi oda;
- traukuliai ar konvulsijos;
- karščiavimas.

Svarbiausi **sepsio** simptomai yra šie:

- padažnėjęs arba neįprasto ritmo kvėpavimas;
- pablyškusi, dėmėta arba pamėlusi oda;
- karščiavimas – šaltos rankos ir pėdos;
- drebulys;
- vėmimas, apetito praradimas;
- raudonos arba violetinės dėmės, kurios paspaudus neišnyksta (atlikite toliau aprašytą „stiklinės“ bandymą);
- skausmas ar irzlumas dėl raumenų skausmo, arba stiprus galūnių ar sąnarių skausmas;
- suglebimas;
- didelis mieguistumas.

Jei stipriai prispaudus stiklinę prie sepsinio bėrimo, bėrimas neišnyksta, ir matote jį pro stiklą, tuomet **nedelsdami** kreipkitės į gydytoją.

Vyresnio amžiaus vaikams, paaugliams ir suaugusiesiems svarbiausi meningito simptomai yra šie:

- sustingęs kaklas (patikrinkite, ar galite lūpomis arba kakta paliesti kelius);
- stiprus galvos skausmas (vien šio požymio nepakanka, kad turėtumėte kreiptis pagalbos);
- ryškios šviesos baimė;
- vėmimas;
- karščiavimas;
- mieguistumas, reakcijos ar orientacijos sutrikimas;
- bėrimas;
- traukuliai ar konvulsijos.

Pagrindiniai **sepsio** simptomai yra šie:

- mieguistumas, vangumas, sutrikusi reakcija ar orientacija (vėlyvas sepsio požymis);
- stiprūs rankų, kojų ir sąnarių skausmai;
- labai šaltos rankos ir pėdos;
- drebulys;
- padažnėjęs kvėpavimas;
- raudonos arba violetinės dėmės, kurios paspaudus neišnyksta (atlikite anksčiau aprašytą „stiklinės“ bandymą);
- vėmimas;

- karščiavimas;
- viduriavimas ir skrandžio spazmai.

Svarbu atminti, kad ne visiems pasireiškia visi anksčiau nurodyti simptomai. Pasireiškus keletui anksčiau išvardytų simptomų, ypač jei pasirodo raudonos ar violetinės dėmės, **skubiai** kreipkitės gydytoją. Jei negalite susisiekti su gydytoju ar pasikonsultavę vis dar nerimaujate, tuomet pasikliaukite savo nuojauta ir vežkite vaiką į artimiausios ligoninės skubios pagalbos skyrių.

Kur galėčiau gauti daugiau informacijos?

Informaciją apie meningitą teikia „Meningitis Research Foundation“ (Meningito tyrimų fondas) ir „Meningitis Trust“ (Meningito patikos fondas).

Į „Meningitis Trust“ (Meningito patikos fondą) skambinkite visą parą veikiančiu pagalbos telefonu 0800 028 1828 arba apsilankykite svetainėje www.meningitis-trust.org

Į „Meningitis Research Foundation“ (Meningito tyrimų fondą) skambinkite visą parą veikiančiu pagalbos telefonu 080 8800 3344 arba apsilankykite svetainėje www.meningitis.org

Taip pat galite kreiptis patarimo į gydytoją, slaugytoją arba bendruomenės slaugytoją.

Skiepai 12–13 mėnesių kūdikiams

Informacija apie toliau nurodytas vakcinas pateikta lankstinuke *Skiepai vienerių metų amžiaus kūdikiams*. Šis lankstinukas bus atsiųstas prieš vaiką skiepijant. Taip pat galite apsilankyti svetainėje www.publichealth.hscni.net arba kreiptis į bendruomenės slaugytoją.

MMR vakcina

MMR vakcina apsaugo vaiką nuo tymų (M), kiaulytės (M) ir raudonukės (R; „vokiškų“ tymų).

Šia vakcina kūdikis turėtų būti paskiepytas suėjus 1-iems metukams.

Dar vieną kartą šia vakcina vaikas bus skiepijamas prieš pradedant lankyti mokyklą.

Pneumokokinė vakcina

Ši vakcina aprašyta anksčiau; vaikui reikia trijų dozių.

Paskutinį kartą pneumokokine vakcina vaikas paskiepijamas suėjus 1-iems metukams.

Hib / MenC vakcina

Vaikui reikės kombinuotosios Hib / MenC vakcinos, siekiant sustiprinti apsaugą nuo b tipo *Haemophilus influenzae* (Hib) ir meningokokinių C tipo infekcijų. Šie skiepai suteikia ilgalaikę apsaugą vaikystėje nuo minėtų dviejų tipų meningito ir sepsio sukėlėjų.

Vakcina Hib / MenC vaikas pakartotinai skiepijamas suėjus 1-iems metukams.

Šalutinis Hib / MenC poveikis

Kūdikiams injekcijos vieta gali patinti, parausti ar tapti jautresnė. Maždaug pusė visų paskiepytų kūdikių gali pasidaryti irzlūs; 1 iš 20 gali lengvai karščiuoti. Labai retais atvejais vakcina gali sukelti alerginę reakciją.

Įprastinė vaikų skiepavimo programa

Kada skiepyti	Ligos, nuo kurių apsaugo vakcina	Kaip skiepijama
2 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas (spazminis kosulys), poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
	Rotavirusinė infekcija	Per burną
3 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas, poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Meningitas C	Viena injekcija
	Rotavirusinė infekcija	Per burną
4 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas, poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
Sulaukus vienerių metų	Tymai, kiaulytė ir raudonukė	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
	Hib ir meningitas C	Viena injekcija
3 metų ir 4 mėnesių	Difterija, stabligė, kokliušas ir poliomielitas	Viena injekcija
	Tymai, kiaulytė ir raudonukė	Viena injekcija
12–13 metų mergaitės	Gimdos kaklelio vėžys, kurį sukelia 16 ir 18 tipų žmogaus papilomos virusas	Trys injekcijos per šešis mėnesius
14–18 metų	Stabligė, difterija ir poliomielitas	Viena injekcija
	Meningitas C	Viena injekcija

Jei vaikas nebuvo paskiepytas kuriuo nors iš šių skiepų, galima tai padaryti vėliau.

Skiepų laiką suderinkite su savo gydytoju ar slaugytoja. *

*Dėmesio, pirmą kartą skiepyti nuo rotaviruso negalima vyresnių nei 15 savaičių kūdikių. Daugiau informacijos apie skiepus rasite svetainėse

www.publichealth.hscni.net arba www.nhs.uk/vaccinations